

ПРЕТОПУВАЊЕ НА НАШЕТО МАЛЦИНСТВО ВО СРБИЈА И ЦРНА ГОРА

По распаѓањето на поранешната Југославија, Македонците во новата држава Србија и Црна Гора станаа национално малцинство. Што тогаш можеа да сторат за себе, исплашени од реалноста која ја доживеаја, оставени од Македонија, пред сè, се бореа да преживеат, а беа далеку од матичната земја Македонија. Во тие години, како што наведува и Гојко Илиевски, претседател на Македонската заедница во Србија и Црна Гора, во неговата книга "Што се случи со нас", издадена во чест на десетгодишнината од институционалното организирање на македонското национално малцинство во Србија и Црна Гора, не било добро да си припадник на малцинство, па дури и на македонското. Тој потсетува на случувањата преку примери, како во тие години едно дете било претепано од другарчињата само затоа што мајка му била Македонка. Друго, пак, добило ќотек заради македонското презиме...

ЈАДЕЛЕ ЌОТЕК ПОРАД А СЕГА СЕ АСИМИЛ

■ Пишува:
Жаклина МИТЕВСКА

Иако ова се поединечни примери, а денес во Србија и Црна Гора постојат цивилизирани норми на однесување, сепак состојбата со тамошните Македонци ни најмалку не е розова.

РЕПЕРКУСИИ

Врз Македонците во таа држава се врши асимилација, а само за десет години нивниот број се намалил за околу 57,34 отсто. Ако во Пописот во 1991 година биле 48.000, во тој од 2001 г. како Македонци се изјасниле 26.000 лица. Нивната бројка, барем според кажувањата на претставниците на Македонската заедница во СиЦГ, е околу

Ако во Пописот во 1991 година биле 48.000, во тој од 2001 г. како Македонци се изјасниле 26.000 лица. Нивната бројка, барем според кажувањата на претставниците на Македонската заедница во СиЦГ, е околу 300.000-400.000, но тие се плашат да се изјаснат како Македонци, поради стравот да не го изгубат работното место или да имаат други негативни реперкусии.

Собранието на Србија донесе Декларација во која не е внесен македонскиот јазик како јазик на национални малцинства. Ако го избришете јазикот, ја бришете и нацијата, велат тамошните Македонци. Иако постојат законски услови македонскиот јазик да се воведо како втор официјален во Панчево, Пландиште, Јабука (Панчево), односно во 3-4 општини, сепак тоа не е направено.

300.000-400.000, но тие се плашат да се изјаснат како Македонци, поради стравот да не го изгубат работното место или да имаат други негативни реперкусии.

"За жал, никој за тоа не е загрижен. Како Македонец кој повеќе од 10 години се занимава со овие прашања, дефинитивно сфатив дека македонскиот човек се грижи исклучително само за своето семејство и за сè што е во врска со него. Станавме лош пример, со кој се шегуваат другите малцинства", вели претседателот на Заедницата Гојко Илиевски, при што и прашува: "Зошто во Република Македонија никој не се прашал зошто на Македонците во Србија и Црна Гора им се укинати поранешните емисии на македонски јазик на неколкуте радија и телеви-

зии, а е укинат и подлистокот на еден од весниците печатен за потребите на Македонците. Од училиштето 'Гоце Делчев' во селото Јабука останала само бистата, за која се слушаат информации дека и таа сакаат да ја земат. Според Законот, никој нема право да ги чепка правата на малцинствата, ниту да ги укинува веќе стекнатите права. Но, на останатите малцинства не само што не им се укинати правата, туку тие се збогатени по бројност и по содржина".

Но, не е така и за Македонците. Собранието на Србија донесе Декларација во која не е внесен македонскиот јазик како јазик на национални малцинства. Ако го избришете јазикот, ја бришете и нацијата, велат тамошните Македонци. Тие се сомневаат дека ќе биде коригирана Одлуката и дека македонскиот јазик ќе се признае.

"Како претседател на Македонската заедница ви твр-

дам дека тоа не е одлука на Заедницата ниту, пак, сè тоа е во интерес на македонското малцинство во Србија и Црна Гора. Раководството на Македонската заедница паѓа во искушение да побара помош, заштита од македонската Амбасада, од државните органи на Србија, па и од ОБСЕ. До кога ќе се случува ова со нас Македонците?", прашува Илиевски.

Иако постојат законски услови македонскиот јазик да се воведо како втор официјален во Панчево, Планиште, Јабука (Панчево), односно во 3-4 општини, сепак тоа не е направено. Русините, кои се 2,5 пати помалку, имаат право на свој јазик.

"Срамота е не само за нас Македонците кои живееме таму, срамота е и за татковината од каде што потекнуваме. Како ние Македонците во таа држава да се вклучиме во тие институции, кога таму буквално немаме ниш-

то како наш избор. Немаме училиште, театар, кино. Јас немам избор. Врз мене се врши тотална насилна асимилација. Во таа земја не ми го признале јазикот, таа земја не го признава името на мојата татковина, ја ословуваат со БЈРМ".

НЕЗАИНТЕРЕСИРАНОСТ

Никола Дуганов, од Здружението од Пожаревац, и член на Националниот совет на Македонците, потенцира:

"Уништувањето на македонштината не е присутно само во Србија, туку и во Бугарија и во Албанија. Македонците од немај каде се принудени да се асимилираат. Сега како малцинства во СиЦГ имаме национални совети, но дали Србите ќе дозволеа нивно формирање ако не беа притиснати од Европа. Благодарение на законите на Европа, која налага да се почитуваат правата на националните малцинства, формиравме Совет. Никогаш, тврдам одго-

ворно, Србија доброволно не би дала да имаме Национален совет. Ние една година чекавме за пари, наводно Буџетот требало да се ребалансира за да се одвојат пари, а ни дадоа смешна сума. Од 1990 година несакајќи станавме национално малцинство. Нашата власт, не ме интересира дали се плави, црвени, бели, не покажува никаков интерес кон националното малцинство. Кога решивме да се самоорганизираме, кога бевме носени во Службата за државна безбедност да бидеме испрашувани, никогаш не покажа желба да ни помогне. А кога ќе се каже нешто за некоја банална работа во Канада или во Австралија, ќе дотрчаат таму. Во Канада и во Австралија е лесно да бидеш Македонец, овде на Балканот е тешко. И затоа можеби ни треба помош. Не бараме пари, ќе ги собереме сами, бараме морална поддршка".

И МАКЕДОНСКОТО ПРЕЗИМЕ, ИРААТ ЗАРАДИ "ЛЕБОТ"

"Доаѓам од Лесковац, Македонка и отсекогаш сум била Македонка, иако не сум родена во Македонија. Родителите ми се од Егејска Македонија. Од 1949 година, кога се родив во Албанија, преку Полска, со години во Чешка, по што дојдов во Скопје. Завршив Виша фискултурна школа, се сретнав со сопругот и отидов во Лесковац. Од 1975 до 2002 година знаев за 3-4 Македонки. Имињата ми кажуваа дека се Македонки, а не знаев дека нè има 349. Благодарение на Гојко Илиевски, кој нè разбуди нас Македонците во Лесковац, го формиравме и Здружението 'Илинден'. Тогаш прв пат видов

некои луѓе кои ги знаев и отпорано, но не знаев дека се Македонци. Жал ми е, зашто некои, иако се Македонки, не сакаат меѓу себе да зборуваат македонски. Тоа не можам да го поверувам. 'Па, морам ли и во училиштето да ти викам добар ден', вели една Македонка. 'Можеш, јас не знам кој ти забранува', ѝ одговорив.

Кога го формирав Здружението, инаку јас сум негов секретар, мојот сопруг кој работи во Општината Лесковац ми рече: 'Ивана, имаш пријава'. 'Каква пријава', пра-

шав. 'Некој се погрижил да те пријави во Државна безбедност и да каже дека си формирала национално фашистичко друштво'. Му одговорив: 'Секоја чест, не сум знаела дека сум толку способна жена, за ова треба да ме наградите, а не да ме казните! Ми велат, не сакам да бидам Македонка зашто можам да имам проблеми во училиште, да останам без работа, што е далеку од секоја памет. Или, пак, оваа партија ги сака, а оваа не ги сака Македонците. Не сакам ниту една партија да ме сака, сакам да ме сака Македонката во Лесковац, а такви беа 349 на Основачкото собрание. Бевме пресреќни што го формиравме Здружението, но почнавме да се губиме само затоа што се плашиме, се менува власта, се менуваат челниците на општината на Округот, се плашат да кажат што се. И јас доживеав непријатност на работното место, но реков не можете да ме скршете, Вие не знаете колку јас сум силна жена и си останав Македонка за век и веков', вели Ивана Ковачевска-Цветковиќ.

И меѓу Македонците во Србија и Црна Гора постои јаз.

"Зошто на дописништвото на Македонското радио во Белград му го отстапија просторот на едно мултиетничко друштво, како што е, Југословенското-македонско друштво на пријателство 'Шар Планина', а не му го отстапија на македонското здружение 'Кочо Рацин', исто така, од Белград ниту, пак, на Македонската заедница. До кога македонскиот амбасадор нема да знае што е негова обврска и зошто е дојден. Не го обвинуваме само амбасадорот, туку моментно и целата Влада во РМ. И во книгата имам запишано, а морам и да го повторам примерот. На една средба во Амбасадата во Белград, при посетата на министерката Митрева, дојде до дилема. Митрева се најде во недоумие кому да му го даде подарокот кој го

понела, на Зафир Хаџиманов од 'Шар Планина' или на мене од Македонската заедница. Тоа ме изненади, разочара и навреди. Зафир Хаџиманов е уметник, признат и добар Македонец, но тој е претседател на едно мултиетничко друштво, во кое покрај другите малцинства, се и Македонците, а јас сум претседател на Македонската заедница, која тогаш броеше 48.000 Македонци. За тоа не може да се прашува една министерка за надворешни работи", вели Гојко Илиевски.

Зошто македонската Влада има двоен аршин, ако го поддржува само, како што велат овие Македонци, Зафир Хаџиманов, Илиевски одговара:

"Силината на оваа книга е вистината која, според мене, има повеќе историско значење, за исчезнувањето на македонството во Србија, со помош на српската и на македонската Влада, не сакајќи, не знаејќи или нешто трето".

ПРВИОТ ИЗВРШЕН ОДБОР НА ЗДРУЖЕНИЕТО "МАКЕДОНИЈА" ОД 1996 ГОДИНА ВО ПОЖАРЕВАЦ

И Гојко Илиевски се потсетува како и тој бил повикуван во Службата за државна безбедност во 2002 година, токму поради средбата со Македонците од дијаспората и со историчари, на која тој имал свое излагање.

"Треба да ни се помогне, не со пари, покажете елементарен интерес за да можете да го почувствувате она што ние го работиме. Не може да дојде амбасадор во Пожаре-

"Бараме реципроцитет, оние права кои ги имаат Србите во Македонија, да ги имаме и ние во Србија. Нашите власти мора да ни помогнат да им се спротивставиме на обидите за асимилација и за наше исчезнување. Тие треба да знаат дека ако ги снеса Македонците во соседните земји, ќе ја снеса и Македонија. Интересите на македонското малцинство се и интереси на земјата", изјави Гојко Илиевски, претседател на Македонската заедница во Србија и Црна Гора и член на Националниот совет на Македонците.

вац и да ми каже како живеам јас или, пак, во Лесковац, ред е да ме праша мене, 'како бре Гојко живееш, ти треба ли некоја помош'. Но, ги измешале лончињата!"

"Во Србија постои клерофашизам кон македонското национално малцинство", тврди Никола Дуганов.

"Тоа е тежок збор. Има прекрасни демократски сили, но ги има и радикалите, клерофашистите кои прават непријатности".

Во Србија пропадна идејата за македонска црква во Нови Сад. Но, Македонците велат, и да собереме пари да направиме, првиот ден ќе ни ја запалат. Илиевски дополнува: "Јас ги доживував најголемите маки, организирајќи ги Македонците во Србија и Црна Гора. Непријатности сум имал во Македонија и со нејзините официјални претставници во Србија. Кога го формиравме Здружението на Македонците во Браничевскиот округ 'Македонија', една година потоа се формира Друштвото на југословенско-македонското пријателство 'Шар Планина'. Проблемот е во тоа што му се дава важност на нешто што е небитно за Македонците во Србија и Црна Гора".